

Vooronderzoek aan de Schepsveld te Balen

2021-04-09 12:08
deel II

Elly N.A. Heirbaut
Niels Jennes

Colofon

Titel: Vooronderzoek aan de Schepsveld te Balen. Deel II.

Auteur: E.N.A. Heirbaut & N. Jennes

Grafische illustraties/GIS: LAReS

Rapportnummer: LAReS-rapport 873

Bekrachtigde archeologienota: ID 25401

Projectleider: E.N.A. Heirbaut (OE/ERK/ Archeoloog/2016/00162)

Veldwerkleider: N. Jennes (OE/ERK/ Archeoloog/2017/00195)

Uitvoerder: LAReS, Lowlands Archaeological Research Service

Vestiging: Rozenlaan 15, 2980 Halle-Zoersel

Publicatiedatum: februari 2024

Publicatieplaats: Pulderbos

Illustratieverantwoording voorblad: overzicht proefsleuf 1

© LAReS bvba. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook.

LAReS bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Deel II. Programma van Maatregelen

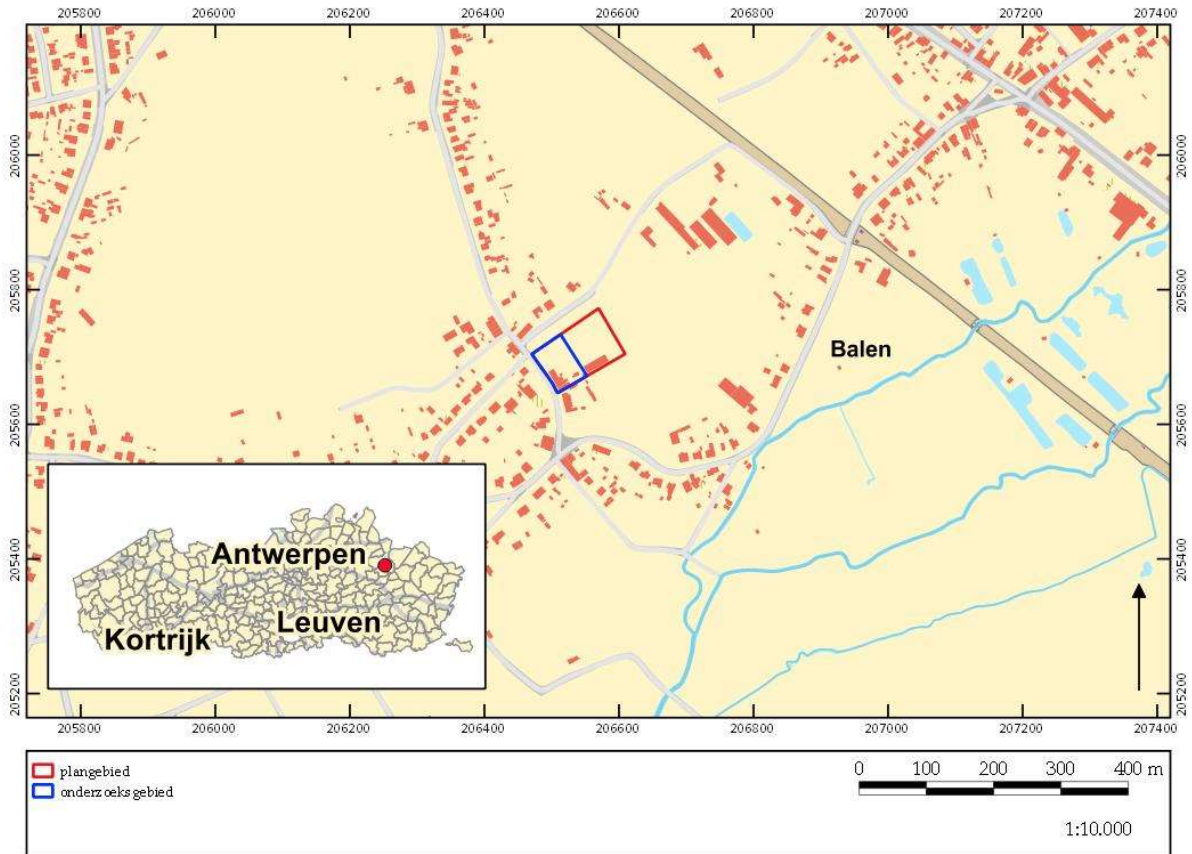
Inhoudsopgave

1 INLEIDING	5
1.1 RANDVOORWAARDEN	5
1.2 TECHNISCHE FICHE/ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	6
2 AANLEIDING VOORONDERZOEK EN BESCHRIJVING WERKZAAMHEDEN	7
2.1 AANLEIDING VOORONDERZOEK	7
3 ONDERZOEKSVRAGEN	8
4 CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN	10
4.1 ANALYSE	10
4.2 CONCLUSIE	10
4.3 AANBEVELINGEN	10
LIJST VAN FIGUREN	11

1 Inleiding

Het plangebied is gelegen aan de Schepsveld te Balen (provincie Antwerpen). Het omvat zes percelen met een totale oppervlakte van ca. 8.659 m². Langs de zuidoostelijke en zuidwestelijke perceelsgrens bevinden zich een woning, enkele bijgebouwen en verhardingen. De rest van het plangebied bestaat uit weiland.

De opdrachtgever plant het gebied te verkavelen in drie nieuwe loten (fig. 1).

Figuur 1. Kadasterkaart met aanduiding onderzoeksgebied.

©LARES

1.1 Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

1.2 Technische fiche/administratieve gegevens

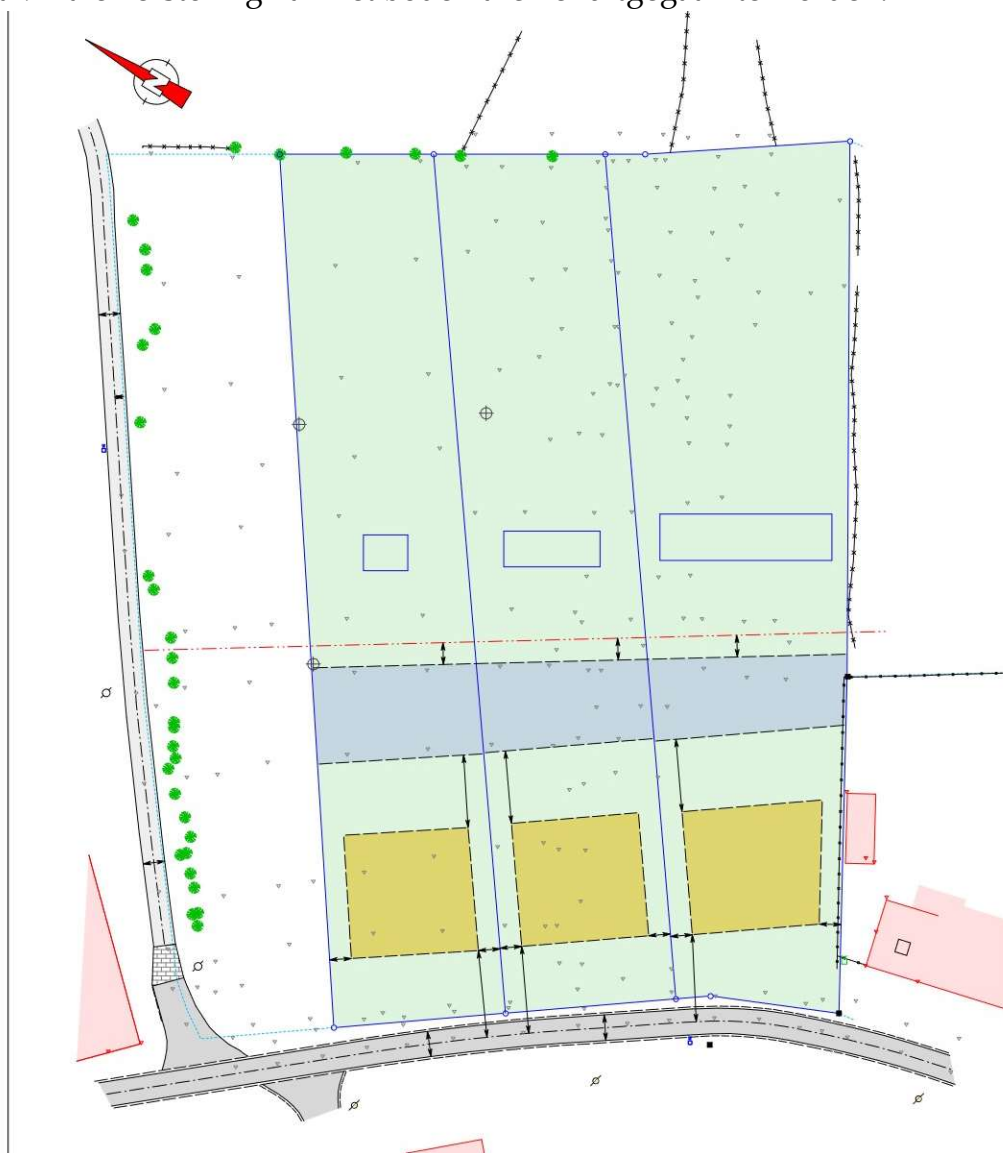
Naam site	Schepsveld, Balen
Ligging	Schepsveld 69, 2490 Balen
Kadastrale gegevens	Balen, Afdeling 1, Sectie D, 670c, 670d, 670e, 671g en 671h
Bounding Box	X Y
	206311 205574
	206791 205858
Onderzoek	vooronderzoek
Projectcode	2024B220 (landschappelijk bodemonderzoek) 2024C89 (proefsleuvenonderzoek)
Uitvoerders/actoren	Elly N.A. Heirbaut (erkend archeoloog) Niels Jennes (erkend archeoloog) Kasper Dupré (archeoloog-assistent)
Erkend archeoloog	Elly N.A. Heirbaut: OE/ERK/Archeoloog/2016/00162 Niels Jennes: OE/ERK/Archeoloog/2017/00195
Termijn veldwerk	16 februari 2024 (landschappelijk bodemonderzoek) 12 augustus 2024 (proefsleuvenonderzoek)
Oppervlakte onderzoekszone	ca. 3.585 m ²
Geplande ingreep	Verkaveling
Geldende wetgeving en voorwaarden	Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 en het Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014. De nota werd opgesteld overeenkomstig de Code van Goede Praktijk. De totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft, bedraagt 3.000 m ² of meer, zoals bepaald in artikel 5.4.2 van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013.
Randvoorwaarden	nvt
Doelstelling	Het doel van het vooronderzoek is om na te gaan of er archeologische resten in het projectgebied aanwezig zijn, hoe ze dateren, wat de mogelijke bedreigingen zijn voor het eventueel aanwezige bodemarchief en hoe hiermee dient te worden omgegaan.
Thesaurus	landschappelijk bodemonderzoek, proefsleuven, vrijgave

2 Aanleiding vooronderzoek en beschrijving werkzaamheden

2.1 Aanleiding vooronderzoek

Naar aanleiding van een vergunningsaanvraag is voor het plangebied een archeologienota opgesteld (onder de projectcode 2023B366).¹

De opdrachtgever plant de bestaande woning en bijgebouwen te slopen en het volledige plangebied te verkavelen in drie loten (fig. 2). Aangezien het noordoostelijke deel van het plangebied zich in agrarisch gebied bevindt heeft de bodemingreep enkel plaats in het zuidwestelijke deel – het agrarische deel wordt uitgesloten van de verkaveling. Omdat het om een verkavelingsproject gaat, zijn er nog geen bouwplannen beschikbaar van de toekomstige woningen. Bijgevolg dient er van een maximale versterking van het bodemarchief uitgegaan te worden.

Figuur 2. Inplantingsplan nieuwe situatie. ©OPDRACHTGEVER

¹ Heirbaut & Beckers 2023.

3 Onderzoeksvragen

Voorafgaand aan het vooronderzoek met ingreep in de bodem een aantal onderzoeksvraagstellingen geformuleerd:

Landschap en bodem:

- Is de oorspronkelijke bodem intact? Is er sprake van bodemdegradatie en/of erosie, en zo ja, in welke mate?
- Wat is de opbouw van de bodem (waargenomen horizonten, beschrijving en duiding)?
- Hebben er post-depositionele processen plaatsgevonden en welk effect hebben deze gehad op de archeologische resten?

Algemeen:

- Zijn er archeologische sporen aanwezig in het te ontwikkelen gebied? Zo ja: wat is de aard en datering van deze sporen?
- Zijn er archeologische vondsten aanwezig in het te ontwikkelen gebied? Zo ja: wat is de aard en datering van deze vondsten?
- Wat is de bewaringskwaliteit van de vondsten?
- Wat is de ruimtelijke begrenzing van de sporen (zowel horizontaal als verticaal; strekt de site zich uit buiten de grenzen van het te ontwikkelen gebied)?
- Wat is de chronologische begrenzing van de sporen? Behoren ze tot één of meerdere perioden?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de archeologische vindplaats(en)?
- Is er mogelijkheid tot behoud *in situ*? Zo niet, welke maatregelen worden dan voorgesteld om de archeologische waarden veilig te stellen?
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant? Is er voor het beantwoorden van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijk onderzoek nodig? Zo ja, welk type staalname is hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?
- Dient er verder archeologisch onderzoek (opgraving) te worden uitgevoerd op basis van de resultaten van het archeologisch vooronderzoek?

Nederzettingsterreinen:

- Zijn er aanwijzingen voor nederzettingsterreinen in het te ontwikkelen gebied? Zo ja: uit welke periode dateren deze, en waren ze tijdelijk of permanent?
- Zijn er aanwijzingen voor continuïteit of fasering van de nederzetting en/of structuren?
- Welke elementen kunnen bijdragen tot de kennis van de economische en sociale relaties in de verschillende perioden/fasen?
- Wat is de relatie van de vindplaats tot deze in de ruimere omgeving?
- Zijn er aanwijzingen voor andersoortig gebruik van het terrein (anders dan bewoning, bijvoorbeeld funeraire contexten)? Zo ja: uit welke periode dateren deze, en waren ze tijdelijk of permanent?

- Zijn er sporen van landbouwactiviteiten (ploegsporen, veldindeling, ...) gelinkt aan het historisch terreingebruik zoals waargenomen op de historische kaarten?
- Zijn er sporen van ambachtelijke activiteiten?
- Zijn er sporen van agrarische activiteiten?
- Zijn er sporen van landgebruik (zoals perceelsindeling, wegen, akkers, grondstofwinning)?

Grafvelden:

- Zijn er graven aangetroffen in het te ontwikkelen gebied?
- Hoe dateren deze?
- Kunnen ze gerelateerd worden aan reeds bekende vindplaatsen in de omgeving?
- Zijn de inhumatieresten/crematieresten goed bewaard?
- Is er sprake van bijgaven, en wat voor informatie leveren deze op?
- Is er sprake van een grafritueel, en hoe manifesteert zich dat?

4 Conclusie en aanbevelingen

Teneinde een bekrachtigde archeologienota toe te kunnen voegen aan de vergunningsaanvraag voor de geplande verkaveling aan de Schepsveld te Balen werd reeds een bureauonderzoek uitgevoerd.² Hieruit bleek de mogelijkheid op het aantreffen van een eventuele archeologische vindplaats. Het landschappelijke bodemonderzoek toonde de aanwezigheid aan van een archeologisch leesbaar niveau in de top van het ongeroerde pleistocene dekzand. Dit was vooral te zien in de noordelijke helft van het terrein. De zuidelijke helft van het terrein bleek dan weer eerder verstoord. Het landschappelijk bodemonderzoek is uitgevoerd op 16 februari 2024. Het proefsleuvenonderzoek is uitgevoerd op 12 augustus 2024 en toonde de afwezigheid aan van een archeologische vindplaats. Het terrein bleek zowel op basis van de profielen als op basis van de aangetroffen verstoringen in het vlak toch een zekere verstoringsgraad te kennen. Het zuidelijk deel is niet volledig onderzocht maar kan dan weer op basis van de boorresultaten mee als verstoord worden opgegeven.

4.1 Analyse

Hoewel van tevoren was ingeschat dat dit terrein een middelhoge archeologische potentie had op basis van de bureaustudie kan dit potentieel naar beneden worden bijgesteld.

Er werden geen nederzettingssporen of sporen te relateren aan funeraire of ambachtelijke activiteiten aangetroffen. Noch werden vondsten gedaan die de aanwezigheid van een archeologische vindplaats doen vermoeden.

4.2 Conclusie

Het landschappelijk bodem- en proefsleuvenonderzoek hebben aangetoond dat het terrein een zekere verstoringsgraad kent tot diep in de ongeroerde moederbodem.

Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek kan geconcludeerd worden dat er zich binnen de grenzen van het onderzochte gebied geen behoudenswaardige archeologische site bevindt. Om deze reden is er geen programma van maatregelen geschreven.

4.3 Aanbevelingen

Aangezien er geen behoudenswaardige archeologische site is aangetroffen, die door de geplande werkzaamheden verstoord zal worden, hoeft er geen bijkomend archeologisch onderzoek meer uitgevoerd te worden.

Er wordt geadviseerd om het terrein vrij te geven voor de geplande ontwikkelingen.

² Heirbaut & Beckers 2023.

Lijst van figuren

projectcode	fig.nr.	type	onderwerp	schaal origineel	schaal afbeelding	aanmaakdatum origineel/afbeelding
2024C89	1	kadasterkaart	aanduiding van plangebied op GRB	1:10.000	1:10.000	2024
2024C89	2	inplanting	inplantingsplan	nvt	nvt	2024